

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

СЕКЦІЯ 21

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Підсекція 1

Проблеми кримінального процесу в умовах воєнного стану

Керівник підсекції: завідувач кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності, доктор юридичних наук, професор Л. І. Аркуша

Секретар підсекції: доцент кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент А. В. Підгородинська

АРКУША ЛАРИСА ІГОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності,
доктор юридичних наук, професор*

«ТАЄМНІ» ОПЕРАЦІЇ У ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Воєнний стан та кримінальна обстановка, яка склалася в Україні, вимагає вдосконалення існуючих способів і засобів діяльності правоохоронних органів та створення нових сучасних методів доказування, що сприятиме оптимізації процесів досудового розслідування, особливо у протидії проявам організованої злочинної діяльності.

Проблема використання комплексів оперативно-розшукових заходів та засобів, поряд із слідчими (розшуковими) діями у правоохоронній діяльності завжди привертала інтерес як науковців, так і працівників оперативних та слідчих підрозділів [4; 5].

Аналіз матеріалів слідчої та оперативно-розшукової практики при виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень, які характеризуються високим рівнем професійності, або вчинені організованими злочинними групами (або злочинними організаціями), свідчить про те, що слідчі та працівники оперативних підрозділів застосовують у своїй діяльності фактично постійно комплекси слідчих (розшукових) дій/негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів. Такі комплекси визначаються як тактичні операції, тактичні комбінації,

оперативно-тактичні операції, оперативно-тактичні комбінації, оперативні комбінації, спеціальні операції оперативного підрозділу тощо.

При цьому, під тактичною комбінацією можливо розуміти певне поєднання тактичних прийомів, які застосовуються в процесі проведення окремої слідчої (розшукової) дії. Оперативно-тактична операція поєднує декілька тактичних та оперативних комбінацій, спрямованих на вирішення конкретних завдань у відповідній ситуації [3].

Оперативно-тактичні комбінації, оперативні комбінації, спеціальні операції оперативного підрозділу поєднують різні оперативно-розшукові заходи, які здійснюються суб'єктами оперативно-розшукової діяльності з метою виявлення, запобігання та розслідування кримінальних правопорушень в залежності від наявної слідчої ситуації. Регламентуються більш детально зазначені комплекси відповідними відомчими нормативними актами. В США, Франції, Швейцарії, Угорщині, Великій Британії окреслені комплекси називають таємними операціями, «секретними операціями», «операціями під прикриттям» [1].

Відповідно до ст. 20 «Спеціальні методи розслідування» Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності (ратифіковано від 04.02.2004 р.) «з метою проведення ефективної боротьби проти організованої злочинності» допускається застосування «використання ... спеціальних методів розслідування, таких як електронне спостереження або інші форми спостереження, а також агентурні операції...» [2].

На наш погляд, аналізуючи окреслені назви комплексів слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів, найбільш вдалим можливо вважати «таємні операції», як загальноприйняте правоохоронними органами інших країн.

В Україні, як у вище зазначених країнах таємні операції слідчі та оперативно-розшукові підрозділи застосовують задля: збору інформації про громадян, які становлять оперативний інтерес, без відкриття кримінального провадження; постійного спостереження за злочинними середовищем (як, зовнішнього, так і зсередини; з використанням спеціальних технічних засобів спостереження і без, тощо); «оперативного впровадження» конфідентів до організованих злочинних груп / злочинних організацій; створення «легендованих» підприємств; контролю за вчиненням злочину з метою затримання в момент вчинення кримінального правопорушення.

Прикладом такої таємної операції можливо вважати «Контроль за вчиненням злочину при викритті злочинця». Метою такої таємної операції є документування злочинних дій в момент їх вчинення, запобігання наслідків таких дій. Завданнями зазначеної таємної операції, виходячи з мети її проведення, на наш погляд є: встановлення реальності намірів злочинців щодо вчинення кримінального правопорушення; спостереження за їх поведінкою, зокрема за прийняттям ним певних рішень; встановлення кінцевого результату поведінки осіб щодо реалізації злочинних намірів; встановлення невідомої особи (осіб), злочинних зв'язків, співучасників. У цьому випадку, відзначмо, що йдеться про: певну особу, яка не завжди відома; недопущення злочинних наслідків, припинення злочинної діяльності; можливі злочинні реакції

обох сторін; припинення злочинної діяльності по інших кримінальних правопорушеннях якщо йдеться про злочинну організацію, організовану злочинну групу; перевірку фактів здійснення впливу (психічного, фізичного) на конкретну особу з боку інших осіб, з подальшим їх встановленням; отримання і фіксацію відповідної доказової інформації.

Задля досягання зазначеної мети доцільним є застосування наступних негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів: контроль за вчиненням злочину (контрольована поставка, контрольована і оперативна закупка) (як НС(Р)Д, так і як оперативно-розшуковий захід); спеціальний слідчий експеримент та імітування обстановки злочину як форми контролю за вчиненням злочину (як НС(Р)Д); обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (як НС(Р)Д, так і як оперативно-розшуковий захід); можливо із застосуванням аудіо-, відео контролю особи або місця; спостереження за особою, річчю або місцем (як НС(Р)Д, так і як оперативно-розшуковий захід); зняття інформації з електронних комунікаційних мереж (як НС(Р)Д, так і як оперативно-розшуковий захід). Також при здійсненні окреслених НС(Р)Д та оперативно-розшукових заходів доцільно використання конфіденційного співробітництва.

Окреслена таємна операція ефективно застосовується як слідчими, так і оперативно-розшуковими підрозділами задля викриття різних проявів організованої злочинної діяльності, що потребує систематизування наявного досвіду з побудовою різних алгоритмів дій в залежності від кримінального правопорушення, а також наявної ситуації.

Список використаних джерел:

1. Бусол О., Семенюк О. Світова практика організації введення штатних співробітників правоохоронних органів у середовище організованих злочинних угруповань. *Публічне право*. №1 (37). 2020. С. 136–143. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/37/pdf/pp-2020-37-12.pdf>
2. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності. Прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789
3. Павленко С. О. Оперативна комбінація: класифікація видів та основні елементи. *Наукові праці НУ ОЮА*. 2021. DOI <https://doi.org/10.32837/npuola.v28i29.732>; URL: <http://npnuola.onua.edu.ua/index.php/1234/article/view/732/797>
4. Полуніна Л. Особливості проведення тактичних операцій при розслідуванні злочинів, пов'язаних із посяганням на відомості, що становлять комерційну або банківську таємницю. *Національний юридический журнал: теорія и практика*. 2019. С. 161–165. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/3/part_1/36.pdf
5. Пчеліна О. Тактичні операції під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності. *Підприємство, господарство та право*. № 3. 2017. С. 290–294. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/187223465.pdf>

Ключові слова: тактичні операції, комплекси слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів, таємні операції.

Key words: tactical operations, complexes of investigative (search) actions and operational-search measures, secret operations.

Павлова Олександра Сергіївна Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки	259
Поліщук Яна Романівна Віктимблеймінг: поняття та його прояви в сучасному суспільстві	262
Радковська Ірина Сергіївна До питання відповідальності та покарання за деякі кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту	265
Таратінов Юрій Миколайович Щодо видів кримінально-протиправних посягань	269
Яковенко Анастасія Валеріївна Основні ознаки кримінального права в умовах воєнного стану	271

СЕКЦІЯ 21
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Підсекція 1

Проблеми кримінального процесу в умовах воєнного стану	274
Аркуша Лариса Ігорівна «Таємні» операції у протидії організованій злочинній діяльності в Україні	274
Аленін Юрій Павлович, Мурзановська Аліна Владиславівна Правосуддя під час воєнного стану в Україні: окремі проблемні питання	277
Торбас Олександр Олександрович Висновок спеціаліста як джерело доказів у кримінальному процесі	281
Білокінь Руслан Михайлович Деякі проблеми реалізації принципу змагальності у кримінальному процесі	283
Волошина Владлена Костянтинівна, Пожар Вадим Георгійович Забезпечення права на переклад у контексті реалізації права на справедливий суд	287
Габлей Наталія Григорівна, Безносьюк Олег Петрович Право обвинуваченого на зупинення судового провадження у зв'язку з мобілізацією	290